Ledenorgaan
van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk werk
'HUMANITAS'
No. 4 - 10de jaargang - Juli 1961
Redactie:
T. v. Grootheest en C. M. Swiebel
Redactie-secretaris: mej. Ch. A. Loen
Administratieadres:
J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam-Z.,
telefoon 712051,
postgiro 582000.

VAN MENS TOT MENS

De kwestie Geleen

Wij ontvingen van de Burgemeester van Geleen een brief, die u in zijn geheel hieronder vindt afgedrukt:

'Ik zal er prijs op stellen, indien u het volgende wilt opnemen in uw blad:
In uw nummer van mei wordt mij (bladzijde 2) o.m. in de mond gelegd: 'Het beleid van het gemeentebestuur van Geleen . . . is er op gericht . . . infiltratie van andersdenkenden tegen te gaan . . . Zij moeten er . . . op rekenen, dat zij van overheidswege geen positieve steun in enig opzicht hebben te verwachten.'
Ik ontken deze of dergelijke woorden ooit te hebben gesproken.
Dat deze in genen dele mijn opvatting dekken, moge blijken uit mijn medewerking bij benoeming van niet-Katholieken.
Wellicht is voor u illustratief, dat bij mijn akademische promotie mijn paranymfus I, welke men kiest uit zijn beste vrienden, tot geen kerkgenootschap behoorde!
De Burgemeester van Geleen,
w.g. J. P. D. VAN BANNING.'

In deze brief gaat het om het gedeelte van het artikel dat wij opnamen in het vorige nummer van 'Van Mens tot Mens' over de kwestie Geleen, dat als volgt luidde:

'Teneinde in deze situatie een verandering teweeg te brengen werd als voorbereiding tot de subsidie-aanvraag over 1959 die in januari 1961 – dus achteraf zoals gebruikelijk – zou worden ingestuurd, een bespreking aangevraagd met de Burgemeester van Geleen, Dr. J. P. D. Banning. Dit gesprek vond plaats op 6 januari j.l. Aanwezig waren, behalve de Burgemeester, twee functionarissen en een bestuurslid van onze vereniging. Op de vraag van 'Humanitas-zijde' naar het 'waarom' van de steeds weer herhaalde weigeringen op onze subsidie-verzoeken, gaf de burgemeester een uiteenzetting van de zienswijze van de Gemeenteraad, welke hij zeide te delen. Deze uiteenzetting kwam hierop neer:

'Het beleid van het gemeentebestuur van Geleen is op een Christelijke levensbeschouwing gebaseerd. Het beleid is er op gericht het Christelijk karakter der gemeente te bevorderen en infiltratie van andersdenkenden tegen te gaan. Deze laatsten hebben uiteraard de vrijheid zich te vestigen in Geleen. Zij moeten er evenwel op rekenen, dat zij van overheidswege geen positieve steun in enig opzicht hebben te verwachten. Behoudens uiteraard datgene waartoe de wet het gemeentebestuur verplicht.'
Als redactie hebben wij er de behoefte aan te verklaren, dat wij zeer uitdrukkelijk en zelfs tot tweemaal toe aan twee van de drie Humanitas-mensen, die bij het gesprek met Burgemeester Banning aanwezig waren, hebben gevraagd of hetgeen hierboven werd vermeld, inderdaad juist was. Zij hebben dit nadrukkelijk bevestigd.

De brief van de Burgemeester van Geleen
Laten wij eerst met een minder belangrijke passage uit deze brief beginnen, nl. deze:

'Wellicht is het voor u illustratief, dat bij mijn akademische promotie mijn paranymfus I, welke men kiest uit zijn beste vrienden, tot geen kerkgenootschap behoorde!'

Dit nu is volgens ons van geen enkel belang voor de zaak waar het hier om gaat. Het gaat er ons nl. in het geheel niet om hoe de houding van de particulier Dr. J. P. D. Banning is t.a.v. andersdenkenden, het gaat er ons om, hoe die houding van Dr. Banning is in zijn functie van burgemeester van een, weliswaar ook Limburgse, maar toch in de eerste plaats Nederlandse gemeente. Dáár richten zich onze bezwaren tegen.

Burgemeester Banning ontkent in zijn brief 'deze of *dergelijke* woorden ooit te hebben gesproken.'

Laten wij eerst vaststellen, dat ook na deze brief degenen, die het onderhoud op 6 januari bijwoonden, aan hun verklaring blijven vasthouden.
Maar wij kunnen ons voorstellen, dat dit zou kunnen leiden tot een nietes-welles-spelletje, dat weinig om het lijf heeft. Beter is het wellicht om het verslag te citeren van een Gemeenteraadsvergadering in Geleen, die in 1960 plaatsvond en waar eveneens een subsidie-aanvraag van Humanitas

Het congres in 1961

Op zaterdag en zondag 21 en 22 oktober wordt het tweejaarlijks congres van onze vereniging weer gehouden. In Amsterdam. Het bestuur van de grootste afdeling gemeten naar het aantal functionarissen, en op één na de grootste in ledental, zal gastheer zijn. De trots — voorlopig tenminste — van de stad Amsterdam in 1961, het nieuwe RAI-gebouw, zal twee dagen de congresgangers van onze vereniging herbergen. Op zaterdag in de Zonnehal aan de zuidzijde. Op zondag in een deel van de restaurantvleugel daarachter. Er is een regelrechte tramverbinding tussen het Centraal Station en de RAI. De rit duurt niet lang en toch ligt de RAI aan de rand van de stad. In het zuiden is de stadsgrens sinds tientallen jaren slechts weinige honderden meters verplaatst.

De eerste voorbereidingen voor het congres zijn reeds begonnen. De zaal is besproken. De afdeling Amsterdam heeft zijn congrescommissie benoemd en tussen afdelingsbesturen en hoofdbestuur heeft de eerste berichtenuitwisseling over de congresagenda reeds plaatsgehad. In juni — als dit blaadje reeds ter perse is — wordt de gehele congresagenda officieel en in details vastgesteld. Wij zullen daarom slechts globaal vermelden, wat op het programma staat.

Het huishoudelijk gedeelte zal op zaterdag worden behandeld. Veel dat bekend en vertrouwd is en enkele nieuwe zaken. Voor zondag staat als hoofdonderwerp op het programma: 'De vrijwilliger in het maatschappelijk werk'. Een onderwerp, dat ook bij andere instellingen wordt besproken, maar dat voor Humanitas toch wel zeer belangrijk is. Het beroepsmaatschappelijk werk groeit in onze vereniging. Telkens komt er in de een of andere afdeling een beroepskracht bij of wordt, daar waar reeds beroepsfunctionarissen werkzaam zijn, het korps bezoldigde medewerkers uitgebreid.

Daarnaast werkt een veelvoud van hun aantal als vrijwilliger bij Humanitas in allerlei vormen van hulpverlening. De werving van nieuwe vrijwillige medewerkers is één van onze belangrijkste activiteiten en eigenlijk is ieder lid van onze vereniging een vrijwillige medewerker en zijn het slechts de graadverschillen in de aan de gemeenschap, via het lidmaatschap, verleende diensten, die zijn plaats in het geheel bepalen. Voor een deel van onze congresgangers is de vrijwilligerstaak geen onbesproken onderwerp meer. Zij die te maken hebben met reclassering en gezinsvoogdij kennen de problematiek van de taak- en functieverdeling tussen beroeps- en vrijwillige medewerkers.
Voor zeer veel anderen heeft het vrijwilligerschap tot dusverre betekend: 'Doen wat de hand vindt om te doen'. Samenspel met een beroepskracht was voor velen slechts theorie. Hij was er niet. Met de aanstelling, in de laatste twee jaren, van een provinciale (beroeps-) functionaris in bijna alle gewesten van Humanitas, zijn de mogelijkheden tot zulk een samenspel dichterbij gekomen. Het is dus heel begrijpelijk dat het bestuur een bespreking over plaats en taak van de vrijwilliger in 1961 als congresonderwerp heeft gekozen. Het onderwerp heeft vele aspecten.

Allereerst de bron, of de wortel zo men wil, van dit vrijwilligerschap. De vereniging Humanitas — eerst de oprichters en daarna de leden — heeft een milieu geschapen waarin bepaalde groepen landgenoten zich thuis gevoelen omdat zij daar in een vertrouwde omgeving hun verantwoordelijkheidsgevoel voor de samenleving en hun gevoelens van solidariteit met de medemens in daden kunnen omzetten. Voor velen is Humanitas zelfs het enige milieu waarin zij als vrijwilliger in de maatschappelijke hulpverlening kunnen functioneren. Uit deze overweging heeft vrijwel iedere medewerker de eerste keer 'ja' gezegd, toen hem verzocht werd, in zijn vrije tijd iets voor de vereniging en daarmee voor zijn medemens te doen.

Een behandeling van het vrijwilligerschap, gezien van cultuurfilosofisch standpunt uit, staat daarom als inleiding op het programma van de zondag-besprekingen. Het slot van de zondag zal gewijd worden aan de praktijk van het vrijwilligerschap. Hoe vervult hij zijn taak. Wat doet de beroepskracht, wat doet de vrijwilliger en wat doen zij samen. Hoe moet dit samenspel zijn en welke nuances kent dit en wat is derhalve ieders taak, ieders functie. Een behandeling door middel van een forum kwam het hoofdbestuur de beste methode voor.

Als middenstuk zal gezorgd worden voor een juiste verbinding tussen de cultuurfilosofische introductie en het slotgesprek over de praktijk van alledag.
Wie de vereniging kent en onze statuten goed leest, proeft daaruit dat de vrijwillige medewerkers in engere zin steeds het ferment van de intens levende Humanitasgemeenschap gevormd hebben. Of dat altijd zo zal zijn, is niet te voorspellen, maar voor het heden geldt dit nog onverminderd en daarom is het congresonderwerp goed gekozen en van groot belang voor de vereniging.

H. v. Sch.

(Vervolg van pagina 1)

aan de orde was gesteld. In deze vergadering sprak Burgemeester Banning als voorzitter van de Raad o.a. de volgende woorden:

'Als hier wordt gevraagd, of het op de weg van de gemeente ligt om een andere mening te verkondigen, als de Kamer met de KVP subsidie heeft toegekend, dan zeg ik dat het juist het typische van de gemeente is, dat zij een ander standpunt mag innemen. Wij doen dit hier in een plaats, waar de onderhavige beginselen geen gemeengoed zijn en waarin een penetratie daarvan wordt gezien, die wij principieel willen voorkomen, omdat naar onze vaste overtuiging hier wordt ingegaan tegen beginselen, die wij in geweten als grondslag van onze samenleving zien. Dit is ook de enige reden, waarom wij deze zaak niet hebben verwezen naar de commissie sociale zaken, want het gaat hier niet om een technische beschouwing over de wijze van subsidiëring of iets van dien aard, maar het gaat hier om 'non possumus', wij kunnen niet en wij geven de begeerde subsidie hier niet. Wij aanvaarden, dat deze groep er is, maar wij geven daaraan geen steun.'

Het komt ons voor dat gezien het bovenstaande citaat Burgemeester Banning moeilijk zal kunnen blijven ontkennen, dat hij 'deze of dergelijke woorden ooit heeft gesproken'.

(Zie voor verantwoording Actie Geleen pagina 5)

Geestelijke volksgezondheid

Kolder

Groene zuilen, witte zuilen,
wie gaat er mee, subsidies ruilen?
't Binnenhof is gesloten,
De sleutel is gebroken.
D'r is geen een bestuur in 't land,
dat de begroting sluiten kan.
Laat doorgaan, laat doorgaan,
Wat achterbleef moet voorgaan.
Tien nulletjes centen halen,
tien keertjes pompen.
Je voelt het door je klompen,
Je voelt het met je houten been:
Daar gaat de belasting heen.
Van je ras-ras-ras
Stapt het leger door de plas.
Van je voort-voort-voort
gaan kanonnen door de poort.
Van je sterk-sterk-sterk
fluit een kogel door de kerk.
Van je een, twee, drie!

Dit was een van de nummers van een cabaret-voorstelling van een 'interdisciplinaire, overkoepelende, oecomenische, mentaal-hygiënische produktie', die werd gepresenteerd op de afsluiting van het Wereldjaar voor Geestelijke Volksgezondheid, op 15 juni, in de Stadsschouwburg te Utrecht. De combinatie van cabaret en geestelijke volksgezondheid doet op het eerste gezicht wat vreemd aan, 'maar,' zoals de voorzitter, Prof. Dr. A. Querido, in zijn openingswoord zei: 'wij moeten ook eens om ons zelf kunnen lachen! Wat echter niet betekent,' zei hij er haastig achteraan, 'dat anderen nu een vrijbrief hebben gekregen om ons óns te kunnen lachen!'

Tijdens deze cabaret-voorstelling, waaraan verscheidene psychiatrisch-maatschappelijk werksters en andere mensen uit 'het vak' hun – uitstekende – medewerking verleenden, werden vele rake dingen gezegd en gezongen. Dat het werk echter ook en vooral serieus werd opgevat, bleek uit het eerste gedeelte van deze dag, toen na de opening Dr. C. J. B. J. Trimbos een overzicht gaf van de gebeurtenissen in het Wereldjaar voor de Geestelijke Volksgezondheid. Dit Wereldjaar had wel een abnormale lengte, want het begon op 14 april 1959!

Ernst

Dr. Trimbos gaf geen opsomming van de 180 activiteiten die op een – nog onvolledige – lijst werden genoemd. Er is veel gedaan, er wordt nog veel gedaan. In zijn overzicht werden de activiteiten getoetst aan het oorspronkelijke programma, dat in de aanvang van het wereldjaar werd opgesteld. Er is veel positiefs bereikt, maar er zijn ook teleurstellingen en een waarschuwend woord achtte spreker hier zeker op zijn plaats. In het kort konden de volgende conclusies worden getrokken:

Aan de studie voor de gezondheidszorg – en dan vooral de geestelijke – voor de jeugd is ruim aandacht besteed.
Ten aanzien van verzameling van gegevens over het voorkomen van geesteszieken, enzovoort is weinig nieuws naar voren gekomen. Spr. maakte zich zorgen over de ontwikkeling van het onderwijs in de geestelijke gezondheidsleer (het derde programmapunt) bij de beroepsvorming van werkers op dit gebied. Behalve op de sociale academie ontbreekt welhaast ieder spoor van 'mental health' opleiding, zelfs de artsenopleiding heeft daar geen leerstoel voor. Als hier niet spoedig en drastisch een verandering in komt, zullen onze inrichtingen of aan kwaliteit moeten inboeten, of moeten sluiten. Ondanks alle activiteiten op dit gebied, wordt de geestelijke volksgezondheid onvoldoende betrokken in het vraagstuk van industrialisatie en urbanisatie. Over de psychisch-hygiënische problemen van de migratie werden geen activiteiten op de lijst genoemd, dit zou echter te wijten zijn aan de onvolledigheid van deze opsomming.
Het doel van de propaganda in het wereldjaar was drieledig. De technische activiteiten moesten worden ontplooid, het belang van een goede volksgezondheid moest worden gepropageerd door algemene en krachtige publikatie, waarbij vooral de vooroordelen t.o.v. geesteszieken moesten worden bestreden. Verder wilde men bereiken dat nieuwe fondsen voor dit zo nodige werk werden gesticht
Dit laatste doel is nauwelijks bereikt, op een enkel fonds na komt er vooral geld uit de voetbalpool, zodat men geneigd zou kunnen zijn de voetbaltoto een instelling voor geestelijke volksgezondheid te noemen! Subsidies van provincies en gemeenten zijn wisselend, terwijl over de verdeling van overheidsgelden niet veel te zeggen valt.
In een land dat zo gezegend is met vergaderingen en bijeenkomsten (met sprekers) als het onze, is uiteraard dapper meegedaan aan de publicatie en voorlichting gedurende het wereldjaar, dat in dit opzicht wel rethorisch is geworden! Een ernstig woord van waarschuwing werd gesproken over een bepaald soort publikaties in de pers over zedenmisdrijven en dergelijke. Spreker vroeg zich hierbij af, of de winst, die door alle activiteiten werd behaald, hierdoor eigenlijk niet werd teniet gedaan.

Ook aan het aspect van research en planning werd door Dr. Trimbos aandacht besteed. In de zorg voor geesteszieke en gestoorde mensen is zich een enorme verandering aan het voltrekken. Het streven om de geesteszieke mens uit zijn isolement te halen, eist echter vooruitzien, planning, beleid. Er is een ontstellend tekort aan plaatsen voor geestelijk misdeelden en spreker acht het de hoogste tijd om van het stadium van planning en beleid over te gaan op dat van uitvoering. Er zijn veel vorderingen gemaakt, maar er is nog heel veel te doen voor *ons allen*, voor overheid, instellingen, inrichtingen en individuen.

Na deze inleiding van dr. Trimbos – die hier slechts met enkele punten werd weergegeven – werden prijzen uitgereikt aan de winnaars van een prijsvraag over ingezonden artikelen, waarna de secretaris-generaal van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid namens de Minister een kort woord sprak.
Daarna een uitstekend verzorgde lunch en tenslotte de cabaretvoorstelling, waarover in het begin van dit artikeltje reeds werd gesproken.

Humanistisch kinderhuis Ellinchem

te Ellecom vraagt voor spoedige indiensttreding

enige kinderverzorgsters

Opleiding: diploma kinderverzorging huishoudschool.

Salaris: vanaf *f* 130,– per maand.

Aanstelling boven het minimum is mogelijk op grond van praktijkervaring.

Brieven te richten aan de directie: Zutfensestraatweg 38, Ellecom.

Gesprekken met vrijwillige medewerkers (VII)

De zorg voor de bejaarde mens

Het noorden

'Je moet een lange adem hebben om hier in het noorden het werk van de grond te krijgen, maar als je geduld hebt en je hebt er de mensen warm voor gekregen, dan heb je ook serieuze medewerkers, die ontzaglijk veel verzetten.'

De zorg voor de bejaarde mens

Mijn gastvrouw heeft er weet van, ze heeft jarenlang ervaring opgedaan in het westen van het land – politieke partij en jeugdwerk – waar het allemaal 'vlotter en gemakkelijker, maar niet zo duurzaam was.'

'Als je de leeftijd der sterken bereikt hebt, hoeft dat niet meer te betekenen dat je uitgeschakeld bent. Als zij willen, kunnen bejaarde mensen in deze tijd absoluut nog lang een zinvol bestaan leiden. In de laatste jaren is aan deze soort maatschappelijk werk veel aandacht besteed, ik heb me nogal in de materie verdiept, heb er veel over gelezen. Het is vooral een taak voor vrijwillige medewerkers, we hebben er hier een twintigtal, die enthousiast meedoen.'

Vragenlijst

Het was in het begin vooral nogal een toer. Je wist dat er buitenkerkelijke bejaarden waren en dat je er iets voor moest doen. Er wérd ook iets gedaan. Kerstverrassingen, later St. Nicolaasfeesten en attenties met Pasen. Maar dat beschouwden we eigenlijk als een soort aanloopje. Er waren andere noden en behoeften, de vraag was: welke? Wat willen de bejaarden zelf dat er voor hen gedaan wordt? Want daar komt het natuurlijk op aan. Je kunt maar niet een hulpverleningsschema opmaken zonder dat je weet wat er nodig is. Tenslotte heb ik, samen met de maatschappelijk werkster in deze stad, een eenvoudig enquête-formuliertje opgesteld. De kunst was nu, de juiste antwoorden te krijgen. Onze maatschappelijk werkster – jammer dat ze nu weg is – heeft toen alle bejaarden die bij ons bekend waren, bezocht en hen geholpen met het invullen van de vragenlijst. Daarna wisten we waar we aan toe waren en kon er een werkprogramma worden gemaakt dat de meeste kansen bood op succes.

Er worden huisbezoeken afgelegd, spaargelden (voor het jaarlijkse uitstapje) geïnd, boeken uit de openbare leeszaal gedistribueerd, lezingen over allerlei onderwerpen gehouden, enfin, ga zo maar door. Allemaal dingen die zin hebben, omdat ze voldoen aan de verlangens van de betrokkenen zelf.

Wij feesten er zelf van

Het jaarlijkse uitstapje voorbereiden is wat je noemt een heidens werk, maar wij feesten er zelf altijd bijzonder van. Van tevoren wordt er een kennismakingsavond georganiseerd. Daarop komen dus alle deelnemers bijeen en wij nodigen een spreker uit om iets te vertellen over datwat men gaat zien. Natuurlijk wordt hierdoor de voorpret reusachtig vergroot. Dit jaar werd deze avond al in april gehouden, maar nu is er van alle kanten gevraagd om een tweede bijeenkomst. Dat doen we dan maar.

We rijden met bussen door de provincie, niet te ver van huis. De laatste keer hebben we voor het eerst een gezamenlijke warme maaltijd gehad, we hebben wel gemerkt dat we zoiets zeker moeten herhalen.

Het prettige is, dat we alle activiteiten in gezamenlijk overleg doen. In onze sectie zijn zowel de vrijwilligers als de bejaarden zelf vertegenwoordigd, alles wordt dus voor en met hen gedaan en niet 'van boven opgelegd'. Bovendien zijn een bestuurs- en een vrijwilligersvertegenwoordiger ouder dan 65 jaar.

Andere activiteiten

Ja, ik ben inderdaad ook secretaresse van Humanitas in deze afdeling. Andere dingen die ik doe? Ik dacht dat u alleen over bejaardenzorg wilde praten. Nou ja, het is wel een waslijst, toezichten voor reclassering en gezinsvoogdij, vertegenwoordiging van Humanitas in de provinciale raden van bejaardenzorg en gezinsverzorging, lid van Provinciale Staten en Gemeenteraad, secretariaat van de Professor Heymansstichting. Deze stelt zich ten doel pension- en andere tehuizen voor bejaarden op te richten, in het bijzonder voor de buitenkerkelijken. Er is geen organisatorisch verband met Humanitas of Humanistisch Verbond, ofschoon deze drie organisaties wel enkele gemeenschappelijke bestuursleden hebben. Voor de gemeente heb ik ook nog zitting in het dagelijks bestuur van Zwakzinnigenzorg.

Ik ben jarenlang verpleegster geweest en deze loopbaan heeft eigenlijk pas goed mijn belangstelling voor het maatschappelijk werk gewekt. Het gaat vanzelf, als je een patient behandelt zie je vaak de mens daarachter. Die heeft meestal ook andere noden dan alleen maar lichamelijke en dan ga je pas goed begrijpen dat geneeskundige hulp alleen niet voldoende is. Er is zo verschrikkelijk veel te doen, ik zou me ook geen raad geweten hebben zonder onze medewerksters hier.

Voor bejaardenzorg kunnen we ook nog over 20 gezinshelpsters beschikken. Dat is bijzonder prettig, want daar hebben we veel emplooi voor. Aan maaltijdvoorzieningen doen we niet, de ervaring heeft wel geleerd, dat het koken van het eigen potje pas op het allerlaatst uit handen wordt gegeven. Als er voor de maaltijd gezorgd moet worden, betekent dat zeer intensieve hulpverlening, want dan is huishoudelijk werk voor betrokkene ook onmogelijk.

Onze vrijwilligers komen ook geregeld bij elkaar op contactavonden, wij proberen deze zo in te richten dat zij 'er iets van meenemen'. Telkens opnieuw vestigen wij er de nadruk op – en ik geloof dat iedereen die in dit werk zit zich ervan bewust moet blijven – dat bejaarden ook vrije mensen zijn met een eigen wil. Je moet ze niet in een bepaalde richting willen dringen, ze hebben er recht op zelf te beslissen over hun doen en laten. Het is erg belangrijk dat zij tegen alles wat voor hen gedaan wordt, zelf ja of neen kunnen zeggen en dat ze dit ook weten.

Dorp in de stad

We zitten midden in een grote stad, maar het 'dorpsplein' is rustig, het lawaai van het grote verkeer is nauwelijks te horen.

In gezin in Wageningen

waar de moeder ziek is, wordt met 6 kinderen van 8 tot 18 jaar, iemand gezocht, die de leiding van de huishouding en de zorg voor de kinderen op zich kan nemen. (extern).

Soll. te richten aan C.B. 'Humanitas', J. W. Brouwerstraat 16, Amsterdam.

Door de vele bomen is het er koel, alle huizen hebben een tuintje, dat in dit jaargetijde natuurlijk op zijn best is. Op de hoek staan uitnodigend de stoelen van een café. In plaats van de kerk is er het volkshuis.
We gaan er binnen, een zaaltje is gereserveerd voor de wekelijkse bijeenkomsten van de bejaardensocietiet. Lange tafels, waaraan mannen en vrouwen van boven de 65 jaar. Er wordt druk gepraat, gekaart, gelachen, het is er, kortom, gezellig, bijzonder gezellig. Men kijkt even op, groet vriendelijk, maar laat zich verder niet storen. Hieruit vooral is duidelijk te merken, wat een belangrijke factor deze wekelijkse bijeenkomst is voor deze mensen, die hun hele leven hard gewerkt hebben en nu naar hartelust gebruik maken van een vorm van ontspanning, die hoe langer hoe meer wordt toegepast in het werk ten behoeve van bejaarden.

Societeitswerk

Mijn begeleider is de 71-jarige voorzitter van een onderafdeling in deze stad. Zijn hele leven lang heeft hij 'op de bestuurdersstoel gezeten', na zijn pensioenering was hij niet tevreden met stilzitten en bleef dus actief op een terrein dat wel wat anders lag, maar toch niet zo heel veel verschillend was van het werk dat hij gewend was te doen. Op de verschillende middagen die voor een bejaardensocieteit worden gereserveerd, komen gemiddeld een paar honderd mensen per week. Wat ze er dan doen? 'Dat ziet u zelf, praten, kaarten, een kopje thee drinken. Ja, daar betalen ze een kleinigheid voor, maar dat doen ze graag. We hebben eens een bazaar georganiseerd, iedereen maakte wat, maar dan niet op de societeit. Werken doen we thuis, hier komen we voor de gezelligheid. We hebben onze jaarlijkse uitstapjes, dan blijven we weleens drie dagen weg, iedere keer opnieuw is het een belevenis, voor iedereen. Er worden ook lezingen gehouden, in samenwerking met de sociale raad, daar is ook veel animo voor.'
Hij haalt herinneringen op uit de crisis- en oorlogsjaren, vertelt van het ontstaan van Humanitas en de groei van het werk en natuurlijk meer in het bijzonder van het werk voor de bejaarden. Overal in de onderafdelingen van deze stad zijn vooral de societeiten populair geworden, ze vragen nogal wat tijd van de organisatoren, maar geven ook wel grote voldoening.

Gastvrouw

De leidster van de middag, al tien jaar in het werk, vindt ook even tijd voor een praatje. 'Het is leuk, ik heb in de loop van de tijd al mijn andere werk moeten laten schieten, maar dit blijf ik toch zo lang mogelijk doen. Het is niet een kwestie van je wil opleggen aan de mensen, je bent gastvrouw en moet iedereen in zijn eigen waarde laten, dat is tenslotte normaal. Er komen hier ook mensen van andere levensbeschouwing, maar ieder die komen wil ,is van harte welkom. Ik heb meerdere groepen, daar komen ook leden van andere societeiten, dat is niet erg, als ze hun eigen club maar niet in de steek laten. Dat wil ik per sé niet, overlopers wil ik niet. Maar daar hebben we eigenlijk geen last van.'
Als we weer weggaan, wordt er vriendelijk geknikt en goedendag gezegd, maar het eigenlijke gesprek wordt niet onderbroken. Er wordt geprofiteerd van iedere minuut die men in de societeit en met elkaar heeft.

CHARLEY LOEN

Actie Geleen

Met dank aan de velen, die gehoor hebben gegeven aan onze oproep in het vorige nummer van Van Mens tot Mens, doen wij hieronder een overzicht volgen van de ontvangen giften, tot een totaal van *f* 834,60.
E. P. B. Delft *f* 5,–; mevr. N. de M. Zeist *f* 5,–; W. D. Doorn *f* 10,–; ir. D. M. D. Eindhoven *f* 10,–; J. v. d. M. Utrecht *f* 2,50; P. A. L. B. Alkmaar *f* 2,50; R. S. Haarlem *f* 2,50; drs. P. B. Jr. Den Haag *f* 2,50; ir. L. H. K. Rijswijk Z.H. *f* 10,–; A. T. Hardenberg *f* 2,50; J. S. A. Rotterdam *f* 5,–; W. P. v. B. Rotterdam *f* 3,–; C. J. G. 's Heer Hendrikskinderen post Goes *f* 15,–; M. J. Arnhem *f* 2,50; C. K. v. B. Apeldoorn *f* 2,–; A. P. K. Wassenaar *f* 7,50; F. A. de K. Amsterdam *f* 5,–; mevr. A. M. Heemskerk *f* 5,–; J. J. P. C. Den Haag *f* 10,–; Humanitas Winterswijk *f* 10,–; L. J. M. Holl. Rading *f* 1,–; P. v. A. Joure *f* 5,–; T. M. De Bilt (U.) *f* 1,–; dr. R. J. de K. Geleen *f* 2,50; drs. Th. A. V. Geleen *f* 5,–; E. v. P. Amsterdam *f* 1,–; W. Th. der K. Leiden *f* 2,50; W. v. N. Meerssen (L.) *f* 1,–; B. G. A. Rhoon *f* 2,50; J. K. Amsterdam *f* 1,50; ds. J. K. Heerlen *f* 5,–; H. K. M. D. Venlo *f* 1,–; Personeel NVV Amsterdam *f* 11,60; H. v. B. Den Haag *f* 10,–; L. B. V. Haarlem *f* 5,–; A. H. L. Arnhem *f* 2,50; Kl. V. Veendam *f* 1,–; mej. A. S. Amsterdam *f* 2,50; J. A. de B. Bussum *f* 5,–; mevr. P.W. Middelburg *f* 2,50; G. P. Goor *f* 1,–; W. F. M. Emmeloord *f* 2,–; S. K. Hilversum *f* 1,–; mej. L. M. Amsterdam *f*2,50; K. M. Amsterdam *f* 2,50; mej. M. J. v. L.-v. C. Amsterdam *f* 2,50; mevr. M. J. Z.-D. Amsterdam *f* 2,–; P. G. Amsterdam *f* 1,–; mevr. J. P.-v. H. Amsterdam *f* 2,50; J. J. A. v. W. Amsterdam *f* 1,–; A. T. Delft *f* 2,50; mej. M. G. B. Den Haag *f* 1,–; W. E. Naaldwijk *f* 10,–; J. G. P. Utrecht *f* 2,50; J. O.-S. Heerlen *f* 10,–; W. F. S. Amsterdam *f* 10,–; G. J. Amsterdam *f* 2,–; J. R. v. L. Den Haag *f* 10,–; mej. A. v. d. Z. Gorredijk *f* 5,–; mevr. J. V.-D. Woerden *f* 5,–; E. B. B Amsterdam *f* 10,–; R. v. G. Rijswijk *f* 1,–; P. J. R. Beverwijk *f* 4,–; M. H. Kwadijk *f* 5,–; G. D. Velp *f* 5,–; A. C. E. Heerenveen *f* 2,50; H. Z. Assen *f* 1,–; H. M. v. V. Den Haag *f* 25,–; Jkvr. J. R. v. D. Den Haag *f* 100,–; P. C. F. Amsterdam *f* 5,–; Th. v. d. P. Arnhem *f* 2,50; H. v. H. Hengelo *f* 10,–; G. K. Delfzijl *f* 2,–; A. T. Den Haag *f* 10,–; C. v. B.-v. H. Cappelle a.d. IJssel *f* 5,–; drs. H. S. Den Haag *f* 5,–; J. J. B. Groningen *f* 10,–; G. I. K. Coevorden *f* 10,–; G. A. Nijmegen *f* 5,–; Ph. N. Den Haag *f* 10,–; J. J. G. Arnhem *f* 10,–; M. J. M. Enschede *f* 5,–; D. S. Amersfoort *f* 10,–; K. J. Amsterdam *f* 2,50; P. W. M. Amsterdam *f* 10,–; W. H. R. v. O. Den Haag *f* 2,50; W. A. D. Arnhem *f* 5,–; W. L. Haarlem *f* 10,–; S. de V. Amsterdam *f* 10,–; ir. J. P. F. Wassenaar *f* 2,50; J. M. J. M. Leiden *f* 3,–; D. v. S. Rotterdam *f* 5,–; mej. M. M. H. de K. Den Haag *f* 5,–; drs. J. v. d. S. Delft *f* 10,–; S. H. Nuenen *f* 2,50; R. de la R. Vlaardingen *f* 2,50; H. A. S. Zaandam *f* 5,–; R. J. K. Beetgum (Fr.) *f* 2,50; D. G. J. v. d. B. Leiden *f* 3,–; M. A. V. Hilversum *f* 10,–; F. J. W. Den Haag *f* 10,–; A. L. R.-S. Groningen *f* 2,50; ir. B. H. v. R. Deventer *f* 2,50; K. N. Zeist *f* 25,–; mevr. W. v. d. B.-v.S. Amsterdam *f* 10,–; J. v. d. B. Rijswijk *f* 5,–; J. A. N. Rotterdam *f* 5,–; A. V. Huizen *f* 5,–; dra. A. B.-t. K. Hilversum *f* 2,50; P. D. B. Amsterdam *f* 2,–; mej. M. O. W. R. Amsterdam *f* 2,–; mej. M. A. S. Amsterdam *f* 2,50; mej. M. v. Z. Amsterdam *f* 2,–; mej. I. A. S. Amsterdam *f* 2,50; J. V. Amsterdam *f* 5,–; A. F. J. Meppel *f* 2,50; mej. F. A. B. Leeuwarden *f* 10,–; C. J. K. Utrecht *f* 10,–; L. W. Valkenswaard *f* 2,50; dr. G. H. J. Eindhoven *f* 15,–; H. C. J. B. Hilversum *f* 2,–; J. A. J. de J. Amsterdam *f* 10,–; M. J. v. H. Den Haag *f* 2,50; mevr. P. C. B.-de V. Amsterdam *f* 2,50; C. F. N. Herten *f* 2,50; G. W. D. Amsterdam *f* 10,–; S. M. Hilversum *f* 7,50; dr. J. de T. Wageningen *f* 2,50; N. J. B. L. Haarlem *f* 2,50; J. J. Zaandam *f* 5,–; J. v. d. M. Vlaardingen *f* 5,–; J. D. Arnhem *f* 5,–; A. H. de D. Den Haag *f* 3,–; D. A. H. Eindhoven *f* 3,–; F. W. Vlaardingen *f* 5,–; J. M. A. Zaandijk *f* 5,–; J. G. de B. Hilversum *f* 1,50; W. S. M. Rotterdam *f* 25,–; H. W. K. Den Haag *f* 5,–.

Humanitas in de N.O.P.

Wij ontvingen van de heer J. L. Visser van de nieuwe Humanitas-afdeling Noordoostpolder bijgaande bijdrage, over de totstandkoming van deze afdeling. Als het dynamische karakter dat uit dit artikel spreekt, inderdaad typerend voor 'de polder' is, dan zal deze afdeling in de toekomst ongetwijfeld nog van zich doen spreken. Wij meenden er dan ook goed aan te doen deze bijdrage onverkort op te nemen.

Humanitas en Noordoostpolder . . . twee woorden, die vooral na de jongste wereldoorlog een begrip voor vele (niet alle) Nederlanders zijn geworden! Ze hebben veel gemeen, deze beide begrippen: beiden voorbereid in de duistere oorlogsjaren. Humanitas letterlijk voorbereid, de polder in een iets verder stadium, maar beiden wachtend op de bevrijding, opdat zij dan hun vleugels zouden kunnen uitslaan. Humanitas en de Noordoostpolder: nieuwe gebieden waarin energieke en voortvarende bouwers als pioniers naar voren traden, met idealisme bezield om er iets werkelijk goeds van te maken. Idealisme dat geen hokjes en geen zuilen kende, slechts dat ene grote doel voor ogen!

Wat er nu, ruim 16 jaar later, van Humanitas is geworden in vergelijking tot dat Idealisme behoeft hier geen nadere toelichting, maar een beschouwing van dat Pioniersidealisme in de Noordoostpolder moet mij toch van het hart.

Pioniersidealisme — de pioniers van de Noordoostpolder hadden het niet gemakkelijk, overdag de weerbarstige maagdelijke klei met vaak verhoudingsgewijs primitieve werktuigen bewerken, grote afstanden langs glibberige kleiwegen, de nacht doorbrengend op harde strozakken in de arbeiderskampen. Dikwijls weken gescheiden van het gezin tegen een loon, dat waarlijk niet zo veel boven dat van andere 'thuisblijvers' uitkwam. En toch: doorzetten, volharden! De grond mocht dan stug zijn, het onkruid vaak vlugger dan het gewas: als de eerste oogst van een kavel geborgen werd, straalde er iets van een gerechtvaardigde trots van de verweerde gezichten: Idealisme!

De glibberige kleiwegen werden geleide-

lijk aan klinkerwegen en daarna asfaltwegen, de polder groeide: Idealisme! De strozak mocht dan hard zijn, je was vaak te moe om je daar druk over te maken en och waarom ook? Het moest, de polder moest toch klaar? Meer en meer huizen verrezen in de polder en de gezinnen kwamen over van het 'oude land', het werd je nieuwe vaderland!

De polder moest klaar . . . er moesten huizen komen, boerderijen, scholen, kerken, winkels, te veel om op te noemen. Och, huizen, boerderijen en winkels bouw je aan de lopende band: hier een serie 24-bunder-bedrijven, daar 12-bunder-bedrijfjes, een straat middenstandswoningen, een straat goedkopere woningen.

Binnenskamers werd er veel gediscusseerd over dorpsplanningen en invloedssferen maar voor de pioniers kwamen de huizen en later (helaas niet voor allen) gelukkig ook de boerderijen.

Maar met die gezinnen van het 'oude' land sloop ook een ander 'iets' de polder binnen. Een 'iets' wat men er tot dusverre nog niet zo duidelijk had onderscheiden: 'de hokjes- en zuilengeest'. De dijk rond de N.O.P. mocht dan hoog zijn, de geest liet zich niet afschrikken en nestelde zich stevig in de groeiende poldergemeenschap. Och, die geest zal ook in de Pioniersperiode wel eens pogingen gedaan hebben, maar toen merkten we hem niet; we hadden het te druk met de polder, we waren allemaal mensen in grauwe werkkleren en bemodderde laarzen (waarom we allemaal de randen omsloegen weet ik niet!), stamnummers in de grote kaartenbakken van de Directie. Als het een dag geregend had, hing de rooms-katholieke overall stijf tegen de gereformeerde manchester broek boven de kampkachel te drogen en de kaartspelende eigenaren was het niet aan te zien in welk hokje ze thuis hoorden! Maar de polder groeide en de geest groeide duchtig mee! Eén openbare school in Emmeloord. Natuurlijk kon dat! Eén centrale gezondheidszorg — waarom niet? Tot de geest zich er mee ging bemoeien: 3 soorten scholen, velerlei soorten kerken, sportclubs naar religie, gezondheidszorg in kleuren; niet alleen in Emmeloord, maar in alle dorpen, hoe klein (en te klein) ook; alles naar goed vaderlands gebruik in zuilen opgedeeld!

Het zou natuurlijk bijzonder onverstandig zijn om over het verleden en 'hoe het had kunnen zijn' te blijven mijmeren. De werkelijkheid is nu eenmaal dat er in de N.O.P. niets van het 'Ideaal' is heel gebleven. De bevolkingsgroep in de polder die de beginselen van Humanitas kon onderschrijven, heeft die werkelijkheid begrepen. De gezinszorg in de N.O.P., tot voor kort georganiseerd door de N.H.-, de Gereformeerde- en de R.K. kerk heeft uitbreiding gekregen door oprichting van een afdeling Noordoostpolder van Humanitas. Een uitbreiding, die gezien de toeloop van ruim 100 gezinnen in de voorbereidingsperiode, in een grote behoefte voorziet.

Het gezinszorgwerk zal in de aanvang het voornaamste werkterrein van de jonge afdeling zijn en hoe het zich verder zal ontwikkelen kunnen we, gezien de — niet geringe — capaciteiten, van de bestuursleden, met een gerust hart afwachten. Hoe dan ook: Humanitas leeft ook in de Noordoostpolder of moet ik zeggen 'juist in de Noordoostpolder'? Omdat in de twee woorden: Humanitas en Noordoostpolder besloten ligt hetgeen ons door de donkerste tijden drijvende hield: Eenheid door Idealisme!

J. L. VISSER

Emmeloord, 14-6 1961.

VAN DIER TOT DIER

Stekelig

Een inktzwam in het Spanderswoud,
Kreeg het even heel benauwd,
Toen er een egel aan kwam lopen,
Die al zijn pennen in wou dopen.

Waar wij het helemaal niet benauwd van zouden krijgen?

Als de leden van Humanitas eens bij zich zelf te rade wilden gaan — desnoods allemaal tegelijk — of het geen tijd wordt om hun contributie te verhogen.

Want heus, uw financiële hulp kan niet gemist worden bij de verdere ontwikkeling van het werk van onze vereniging.

Doe daarom, wat u al lang had willen doen, ga een trapje hoger op de contributieladder staan! Een briefkaarje naar het Centraal Bureau van Humanitas, J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam-Z. of naar uw afdelingsbestuur is daarvoor voldoende!

Het oor te luisteren . . .

Bij het **Gewestelijk Centrum in Friesland** is de heer M. ten Hoff als provinciaal maatschappelijk werkadviseur op 1 juni in dienst getreden.
De heer K. H. F. Weyburg zal als maatschappelijk werkadviseur voor **Gelderland** worden aangesteld per 1 september van dit jaar.
Er zijn **vacatures** voor **plaatselijk maatschappelijk werkster** in Zwolle, Almelo, Hengelo, Enschede en Groningen.
Een werkgroep **'gezinshelpstersopleiding'** heeft plannen ontwikkeld voor een cursus, waarmede men in het najaar zal starten.
Een collecte in **Opsterland** bracht *f* 655 op. Dit is 16 ct. per gezin.
In **Hilversum** heeft de collecte van de afdeling *f* 2100 opgebracht.
De afdeling **Arnhem** heeft het pand Apeldoornseweg 61 aangekocht, waarin het plaatselijk bureau zal worden gevestigd.
Er bestaat een **Stichting Interlocale Woningruil-Centrale**, die door het ministerie van Maatschappelijk Werk wordt gesubsidieerd en waarin rijk, gemeente en bedrijfsleven participeren. In de gids, die zes keer per jaar aan ingeschrevenen wordt verstrekt, worden talrijke ruilobjecten met alle noodzakelijke gegevens vermeld, zodat belanghebbenden volledig op de hoogte zijn van mogelijkheden in de plaats waarheen zij moeten (of willen) verhuizen. Hoe meer adressen de gids bevat, hoe meer kansen men heeft op een spoedige woningruil. Inschrijvingskosten *f* 10. Het adres is: Stichting Interlocale Woningruil-Centrale, Stationsstraat 20, postbus 2006 (tel. 030-11831), Utrecht.
De **Volkshogeschool 'Olaertsduyn'** te Rockanje (Z.-H.) geeft gedurende de maanden juli en augustus zomercursussen. Folders worden op aanvraag toegestuurd:
17–22 juli: 'Streek in ontwikkeling'. Prijs *f* 50.
14–19 augustus: 'Uit en thuis', zomercursus voor vrouwen. *f* 35.
21–26 augustus: 'Zien en doen', zomercursus om te tekenen, schilderen, discussiëren en luisteren. Prijs *f* 35.

Rotterdam adopteert Geleen

Onze afdeling Rotterdam heeft met voldoening kennis genomen van de actie die ertoe heeft geleid dat een aantal personen bereid gevonden is de financiële gevolgen van het betreurenswaardige besluit van het gemeentebestuur van Geleen tot weigering van subsidie voor de gezinsverzorging van Humanitas in Geleen te helpen opvangen.
De afdeling Rotterdam van Humanitas heeft besloten zich in de rij der giftgevers te scharen en neemt op zich resterende tekorten voor haar rekening te nemen zolang de subsidiediscriminatie duurt.
Hiermede wil de afdeling Rotterdam niet alleen blijk geven van haar bereidheid om Humanitas afdeling Geleen moreel te steunen bij het onder zeer moeilijke omstandigheden te verrichten werk, maar ook de hand reiken aan Geleense gezinnen die aan de hulp van Humanitas ter plaatse behoefte hebben.

Ontvangen lectuur

Theun de Vries: Het Motet voor de Kardinaal

Uitg. Querido, Amsterdam

Tussen de pracht van een late, Bourgondische gotiek en de straling der Italiaanse renaissance voltrekt zich het kunstenaarsavontuur van de Nederlandse musicus Wolf. Als Wolf, jong en zanglustig lijfeigene, om een onmogelijke liefde voor zijn meesteres de vlucht kiest, belandt hij bij de valse vrijheid van een soldeniersbestaan. Het brengt hem met de legers van Karel de Stoute van de Rijn naar de Alpen. Ten tweede malen ontvlucht hoort hij, wiens hart reeds aan de muziek verpand is, in Milaan een compositie van de Bourgondische musicus Josquin des Prés, die in dienst staat van kardinaal Ascanio Sforza. Dit motet voor de kardinaal betekent Wolfs menswording en wedergeboorte. Hij weet zich nu voor altijd aan Josquin verpand, die hem als leerling aanneemt. Als na vele gezamenlijke avonturen Josquin uit Wolfs leven verdwijnt, lijkt het, alsof Wolf zich mokkend zal vereenzelvigen met de Italiaanse sfeer, tot een tweede, late liefdeservaring hem zijn vreemdelingschap duidelijk maakt. Hij keert naar de Lage Landen terug, nu om de nieuw gewonnen muziekstijl als tegenwicht van wereldse 'corruptie' thuis te brengen.

Elisabeth de Jong-Keesing: Van Amstel tot Jangtse

Uitg. Querido, Amsterdam. Paperback. *f* 4,50

De schijfster van 'Wennen aan de Wereld' en 'De Zalenman', groeide op aan de Amstel. Door persoonlijke ontmoetingen ontstond haar belangstelling voor Azië en later kwam zij te wonen op een destijds Engelse kolonie op Malakka. Korte tijd geleden maakte zij een reis door China, in gezelschap van een r.-k. Eerste-Kamerlid van de PvdA en een ingenieur. In dit boek vertelt zij wat de tocht van Amstel tot Jangtse te zien en te denken heeft gegeven.

Anthonie Donker: Ben ik mijn broeders hoeder?

Uitg. Querido, Amsterdam. Geb. *f* 8,75

Na de geschiedenis van Adam en Eva, verwerkt in 'Eva en de Dichters', en de geschiedenis van Noach, verwerkt in 'Het schip dat Gij bouwen zult', besluit Anthonie Donker zijn bijbels 'drieluik van het kwaad' met de geschiedenis van Kain en Abel.

Speciale Salamanders. Uitg. Querido, Amsterdam. *f* 1,75

Paul van 't Veer: Nieuw-Guinea tegen wil en dank

Een historische beschrijving van de verhouding tussen Nederland en Nieuw-Guinea, een momentopname en een toekomst-perspectief. De auteur beperkt zich niet tot de politiek, maar behandelt ook economische, culturele en sociale aspecten.
Daartegenover stellen vier andere auteurs hun – niet zelden afwijkende – conclusies: mr. Th. M. J. de Graaf, Mhd. Hassan Notoadikusumo, ds. I. S. Kyne en mr. dr. H. J. Roethof.

Fons Hermans: Algerije

Voor dit boek, dat een belangrijk document is, heeft Fons Hermans zich gebaseerd onder meer op nog nimmer in Nederland gepubliceerd materiaal, dat hij in een zelfstandige beschouwing over het Algerijnse vraagstuk heeft verwerkt.

Margrit de Sablonière: Apartheid

In dit onthullende, uitvoerig gedocumenteerde boek komen de mensen voor, die het begrip 'apartheid' hebben helpen vormen en de tegenstanders hiervan, die nimmer aflieten te protesteren. Een uitgebreid aanhangsel, met o.m. een overzicht van de recente gebeurtenissen, besluit het boek.